

Landet ingenstans

Årsskiftet och än mer decenniesskiftet brukar omges av ljusa förhoppningar. Så är knappast fallet nu när 80-talet gjort sitt intåg. Oro och osäkerhet inför framtiden präglar stämningen såväl internationellt som nationellt. Riskanalyser i alla de former har blivit på modet. Frågan är om inte omsvängningen från optimism till pessimism är särskilt markant i Sverige. Länder och människor som under 1900-talet genomgått hårdare öden än vi har kanske sett på de senaste decenniernas välfärd med större eftertanke och realism än vi svenskar.

För oss i Sverige är omsvängningen mycket häftig. Fattig-Sverige, som genom egen kraft blev jordens rikaste nation, som slapp två världskrig, som under 50- och 60-talen såg sina kvalitetsvaror översvämma jorden, som hörde utlänningar med beundran tala om den svenska modellen, befinner sig nu i kris!

Våra varor säljer inte längre lika bra på utlandsmarknaderna, traditionella svenska näringar som järn, varv, malm blir utkonkurrerade. Underskotten i betalningsbalansen är stora och i statsbudgeten än värre. Allvarligast av allt är att Sverige blivit mer beroende än något annat land av importerad olja.

När svårigheter hopar sig brukar det gamla beprövade receptet – såväl för människor som nationer – vara att ta nya tag, att anstränga sig extra, att ompröva och nytänka. Frågan är om den viljan finns i Sverige av i dag. Det mest oroande i den svenska utvecklingen är inte krisen som sådan eller dess yttre orsaker i den internationella utvecklingen utan de reaktioner krisen hittills har

väckt på hemmaplan.

När tillväxten uteblir skall vi inte anstränga oss för att få igång tillväxten igen; enklare är ju att ifrågasätta om tillväxten fört något gott med sig och därmed förklara sig nöjd med sakernas nuvarande tillstånd. När de internationella marknadsförutsättningarna förändras på ett sådant sätt att vissa branscher måste krympas kraftigt utfärdar riksdagen anställningsgaranti för de anställda i just dessa branscher, allt medan skattemedel öses in för att täcka förlusterna. När världen har hamnat i den svåra situationen att den ekonomiska utvecklingen näst intill styrs av priset och tillgången på en enda vara – olja – skall Sverige, det mest oljeberoende landet i världen, folkomrösta om vi skall använda redan färdigbyggda kärnkraftverk.

Den svenska debatten präglas av en underlig blandning av en nypuritanism, en längtan tillbaka till äldre, fattigare dagar och en övertro på Sveriges förmåga att både behålla kakan och äta upp den.

Inte minskar välfärden om vi avvecklar kärnkraften! Kolet och oljan skall vi också slippa. Ren och fin miljö skall vi ha. Låt andra ta tillvara och bryta sina naturtillgångar, så kan vi alltid köpa från dem. Flytta och byta yrke är ett ont som staten bör bevara oss ifrån. Betygen skall bort i skolan och de duktiga behöver vi inte satsa på. Kortare arbetstid skall vi ha. Visst går det att både öka den offentliga sektorn och få mer kvar i plånboken till fritidshus och utlandsresor.

Landet ingenstans finns inte i sinnevärlden, men i vissa hänseenden ligger det nog i Sverige.